

Köszöntés–Jubilation, megemlékezés

Dr. Vajon Imre

85. születésnapja alkalmából

„Azért vagyok pedagógus, hogy a természetnek nyers gyémántját szép vigyázattal csiszoljam kristályba.” (Német László)

Szeretettel és tisztelettel köszöntjük Dr. Vajon Imre nyugalmazott tanszékvezető főiskolai tanárt 85. születésnapja alkalmából,

Vajon Imre 1929. augusztus 28-án született Hernádnémetiben. Édesanyja Lénárt Erzsébet, édesapja Vajon János gazdálkodók voltak. 11 éves korában Berzékre költöztek, elemi iskolai tanulmányait itt fejezte be. Ennek elvégzése után 1941 őszén a miskolci Polgári Fiúiskolába iratkozott be. 1945-ben a polgári iskola elvégzését követően az Miskolci Evangélikus Tanítóképzőbe került. 1949-ben a tanítóképzőben érettségizett, majd sikeres felvételi vizsgát tett az Egri Pedagógiai Főiskolára. Itt kezdte meg tanulmányait 1949 őszén, mint biológia-kémia szakos hallgató, s itt szerezte meg tanári diplomáját is.

1951. augusztus. 01-től, a sajkóközi általános iskolába került kinevezéssel. Itt igen rövid ideig dolgozott, mert a tehetséges diákot nem felejtették el volt tanárai és az akkor tanszékvezetői feladatokat ellátó Dr. Gelei Gábor, még ez év szeptember 17-én felkérte és kinevezte őt az Egri Pedagógiai Főiskola állattani tanszékére, ahol gyakornokként kezdte meg főiskolai munkáját. Az ellentmondásokkal terhelt, ötvenes-hatvanas évek nehéz időszakában (és gyakran a későbbiekben is) csak a választott hivatása, a tanári pálya iránti elkötelezettségére, tudására és szorgalmára, megkérdőjelezhetetlenül igényes és precíz kutatási eredményeire, diákjai és kollégái iránti nyílt, őszinte emberi tulajdonságaira, önzetlen és segítőkész magatartására támaszkodhatott és támaszkodott. Ezek kísérték végig és határozták meg magánéletét, oktató-nevelő munkáját, s „jó iránytűként irányították”, a mindennapok kihívásai között, hogy egy percre se adja fel elveit, s az önmaga számára kijelölt útról sohase térjen le. Biztos volt benne, hogy csak a jól végzett munka, az emberek tisztelete, szeretete, s nem a pillanatnyi helyzet elvárásaihoz való elvtelen alkalmazkodás a siker és az elismerés záloga. Ez példázza egész

élete, amelynek egy jelentős (nagyobbik) része, a főiskolai diákévektől, a gyakornoki beosztástól, a főiskolai oktatói „ranglétra” minden fokozatát érintő, a főiskolai tanári kinevezésig tartó, majd a tanszékvezetői beosztásig ívelő szakasza a főiskolához kötötte őt.

Magánéletében is sikeresnek mondhatja magát, 1959-ben megnősült, felesége Szabó Erzsébet biológia–földrajz szakos tanár, aki a főiskola Gyakorló Iskolájának szakvezető tanáraként dolgozott nyugdíjba vonulásáig. Leánya, Ildikó az orvosi hivatást választotta és gyermekgyógyász szakorvosként dolgozik, veje Szoboszlay István laboratóriumvezető főorvos. Vajon tanár úr 3 szeretett fiú-unokája is lassan felnőtté cseperedett, hisz István és Zoltán már az egyetemi, Szabolcs pedig már a középiskolai tanulmányait végzi.

1952–1962 között tanársegédként dolgozott. 1956–59 között Szegeden a JATE TTK-n elvégezte az egyetemet, 1964-ben doktorált. Dolgozatának címe: „Anatómiai vizsgálatok hazai lepkék idegrendszerén”. 1962–71 között, mint adjunktus, 1971–1980 között docensként oktatott, dolgozott, kutatott.

Első publikációi az 1950-es években születtek. Ebben az időszakban az akkori tanszékvezetővel dr. Lukács Dezsővel a Bükk hegység állatföldrajzi és ökológiai viszonyait kutatta, melynek eredményeit a főiskola Tudományos Közleményeiben jelentette meg. Szegeden végzett egyetemi tanulmányai során irányult figyelme a rovarok, kiemelten (és elsődlegesen) a lepkék idegrendszerének morfológiai, ideganatómiai, élettani és hisztológiai vizsgálata felé. Kutatási eredményeit szakfolyóiratokban folyamatosan publikálta és hamarosan szűkebb értelemben vett kutatási területének országosan is elismert szakemberévé vált. Egyike volt azoknak kutatóknak, akik a rovarok ideganatómia vizsgálatainak metodikáját és ismeretanyagát hazánkban kidolgozták és megalapozták.

Az embert próbáló, türelmet, precizitást, széleskörű szakmai ismereteket igénylő munkájának eredményeit 1979 májusában összegezte, sikerrel védte meg, „Összehasonlító anatómiai vizsgálatok hazai lepkék idegrendszerén”, c. kandidátusi disszertációját a Magyar Tudományos Akadémián. 1980-ban kapott főiskolai tanári kinevezést.

Kutatási tevékenysége mellett kiemelkedő szerepet vállalt a biológus tanárképzést segítő tankönyvek és jegyzetek írásában is. Ezirányú munkásságát fémjelzik többek között: az Állatszervezetten és állatéletten főiskolai jegyzet, melynek egyik társszerzője volt (a 170–360 oldalig terjedő részt ő írta), és az általa írt és szerkesztett: Állatszervezetten gyakorlatok főiskolai jegyzet (1989., 363 oldal). Szakmailag pontos és precíz jegyzetírói tevékenységét igazolja, hogy ezeknek a jegyzeteknek a még hozzáférhető – többször is újra nyomtatott és kiadott – példányait napjainkban is használják a biológia szakos hallgatók vizsgákra és a gyakorlatokra való felkészülésük során. Az Útmutató az állattani szakkörök vezetéséhez címen megjelent munkája megjelenésének idejében (1978., 232 oldal.) hiánypótló módszertani ismereteket összefoglaló szakkönyvként látott napvilágot, melyet a biológia szakos tanárok generációi hasznosíthattak kézi-

könyvként oktató munkájuk során. Tudományos ismeretterjesztő tevékenysége által is korán ismertté vált a természetet szerető olvasók körében, nem csak Eger városában és Heves megyében, de országosan is az elismert tudománynépszerűsítő szakemberek egyikeként tartották számon. Szakfolyóiratokban közölt publikációs, tantárgy-pedagógia, tudomány-népszerűsítő, tankönyv- és jegyzetírói tevékenységét, az alábbi számszerű adatok is fémjelzik, összesen 118 publikációja jelent meg.

Hazai és külföldi szakfolyóiratokban megjelent publikációk: 28

Tankönyvek, könyvrészletek, jegyzetek: 9

Biológiai szakmódszertani tanulmányok 35

Tudományos ismeretterjesztő tanulmányok: 42

Megemlékezések: 4

Főiskolán végzett munkája mellett több szakmai és közéleti társaságnak volt tagja és vezetője megyei és országos szinten. Ezek közül a teljes felsorolástól eltekintve néhány külön is említést érdemel. Tagja volt a Művelődési Minisztérium Biológus Szakbizottságának, a főiskola Tudományos Bizottságának, a TIT Országos Biológiai Választmányának, az Országos Természettudományi Szakköri Tanácsnak. Alapító tagja volt az Országos Környezetvédők Egyesületének. Elnökként tevékenykedett a Heves megyei Biológiai szakosztályban, titkára volt a Heves Megyei Környezetvédők Szövetsége Tudományos bizottságának, vezetőségi tagja volt az Életfa Környezetvédő szövetségnek.

Külföldi tanulmányútjai során több alkalommal képviselte a Főiskolát és az Állattani Tanszéket Moszkvában, Leningrádban, Vlagyimírban, Szófiában, Erfurtban, Mülhausenben, ahol az ottani felsőoktatás és a Biológia tanszékek munkáját tanulmányozta.

Dr. Vajon Imre 40 évig dolgozott a főiskolán, ebből 20 éven át (1972–1991) tanszékvezetőként irányította, vezette és fejlesztette a Főiskola Állattani tanszékét. Tanszékvezetői tevékenysége alatt az Állattani Tanszék felszereltségét, személyi állományát, szakmai- és oktatási színvonalát tekintve a biológia szakos általános iskolai tanárképzés országosan is elismert intézményévé, „szakmai műhelyévé” vált. Sokirányú elfoglaltsága mellett (oktatás, tanszékvezetés, szereteágazó közéleti tevékenység) 22 évig vezette a Heves Megyei Művelődési Központban a középiskolások biológia szakkörét. Nyugdíjba vonulását követően sem fejezte be oktató-nevelő tevékenységét, 3 éven keresztül óraadóként kapcsolódott be az Állattani Tanszék munkájába, majd 7 éven át az Aszódi Evangélikus Gimnáziumban tanította tanítványait a biológia szépségeire. Összesen 50 évet töltött a tanári pályán, a tanári katedrán.

Aktív nyugdíjasként nagy megtiszteltetés érte, amikor a millennium évében a régi hagyományt Eger városában felelevenítve városrészének fertálymesterévé választották. Az Egri Fertálymesteri Testületnek 2000-től tagja.

Munkájáért több kitüntetésben és elismerő oklevélben részesült. Birtokosa a Kiváló Munkáért és a Kiváló Ismeretterjesztő Munkáért kitüntetéseknek, a főiskolai Pro Academia Paedagogica Agriensi emlékéremnek és a Környezetvédelemért Széchenyi István Emlékplakettnek. Aranyoklevelét 2001-ben Gyémánt-diplomáját 2011-ben vehette át.

William Arthur Ward a tanári munkáról így ír, a tanárt így jellemzi: „... A középszerű tanár magyaráz. A jó tanár indokol. A kiváló tanár demonstrál. A nagyszerű tanár inspirál”. Dr. Vajon Imre tanárként és tanszékvezetőként a szemléltetést, a demonstrációt tartotta az egyik legfontosabb motiváló tényezőnek a gyakorlatokon, a tanórákon. Nagy gondot fordított az ezt elősegítő állatrendszertani gyűjtemény folyamatos fejlesztésére. Az állatszerveztani gyakorlatok élőállat szükségleteinek biztosítása érdekében állatházak alakított ki a főiskolán, ami lehetővé tette, hogy az évszakoktól függetlenül is rendelkezésre álljon a szerveztani és élettani gyakorlatokhoz szükséges élő állatokat igénylő demonstrációs anyag. Hallgatóit folyamatos tanulásra, a Tudományos Diákköri munka végzésére, kollégáit a szakmai ismeretek elmélyítésére, a tudományos fokozatok elérésére inspirálta. A tanszék folyamatos fejlesztésével (és a már meglévő szemléltető anyagok, eszközpark megóvásával) igyekezett biztosítani a mind színvonalasabb, a mindinkább életközeli (szavait idézve: „a valóságot bemutató”) ismeretanyag alapuló biológus tanárképzést.

Dr. Vajon Imre tanár úr életének több mint félévszázadát a tanári pályán töltötte 75 születésnapja alkalmából (2004. augusztus. 27) a főiskola Líceum Kiadójának gondozásában „Ötven év a katedrán” címmel jelentette meg életét, s tudományos munkásságát bemutató életrajzi művét. 75. születésnapján családja, volt főiskolai évfolyamtársai, kollégái, tanítványai, ismerősei köszöntötték őt, egy a munkásságát bemutató kis kiállítással egybekötött ünnepség keretében

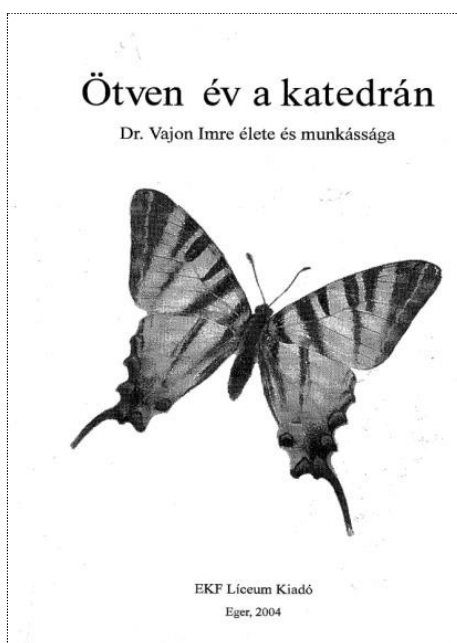
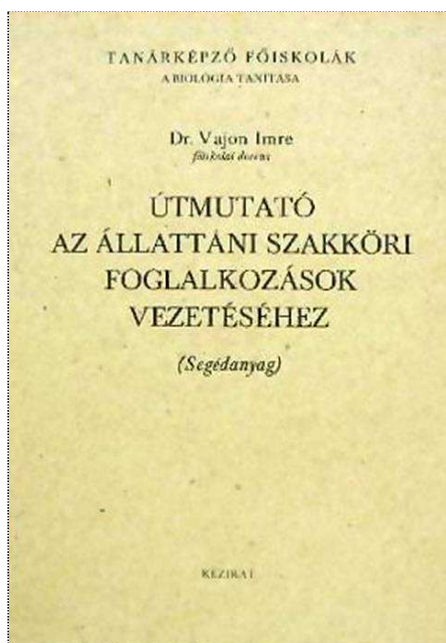
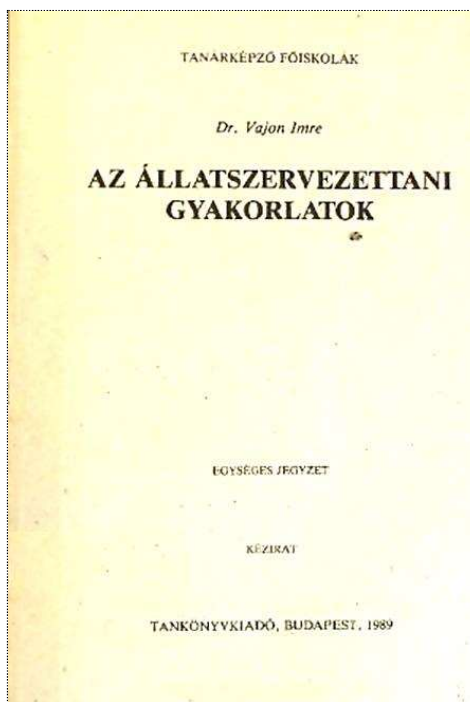
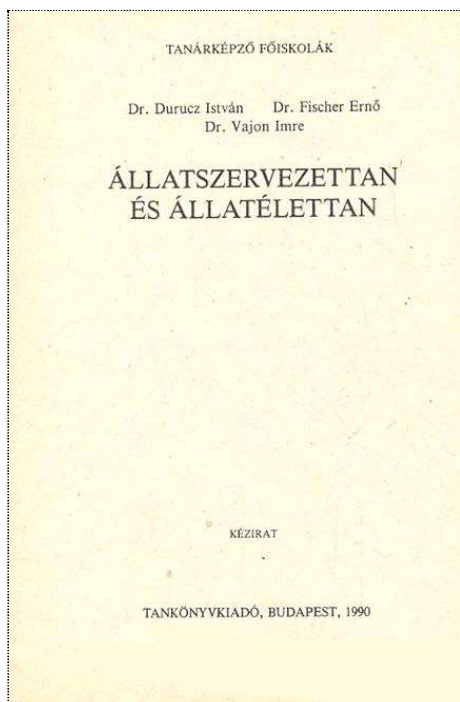
Közben szinte észrevétlenül eltelt tíz és most Vajon tanár úr 85 születésnapját ünnepelhetjük. Szeretnénk ismételten megköszönni Neki a biológus tanárképzésért, a főiskoláért kifejtett több évtizedes áldozatos munkáját. Az EKF TTK kar Biológiai Intézete és az Állattani Tanszék munkatársai, volt kollégái, és tanítványai, barátai és ismerősei nevében ezúton is kívánunk Neki hosszú és boldog éveket és jó egészséget szerető családja körében. Tisztelt Tanár úr! Tanszékvezető úr! Professzor úr! Kedves Imre bácsi! Isten éltesse!

Záródjon a születésnap megemlékezés rendhagyó módon két rövid idézettel a főiskolán és a tanári pályán eltöltött évek emlékeként:

„Egy tanár munkája az örökkévalósággal vetekszik, mert sosem tudni, hány generáción keresztül hat, és hány országot jár be a világon.” (H. Adams). „A tanárok örökké élnek azokban a szívekben, amiket megérintenek.”

Varga János

Jegyzetek, tankönyvek és az „Ötven év a katedrán.” c. önéletrajzi kötete

Doktori- és kandidátusi disszertációjához kapcsolódó legjelentősebb ideganatómiai publikációi

- 1962: Ideganatómiai vizsgálatok az *Aporia crataegi* L. (Lepidop., Pieridae) központi idegrendszerén – Egeri Pedagógiai Főiskolai Évkönyve, 8: 517–531.
- 1963: – Vizsgálatok a *Papilio podalirius* L. (Lepidop., Papilionidae) központi idegrendszerén – Egeri Pedagógiai Főiskolai Évkönyve, 9: 285–299.
- 1964: Kis-apollolepke (*Papilio mnemosyne* L. Lepidop., Papilionidae) idegrendszerének makroszkópos anatómiája. – Egeri Tanárképző Tudományos Közleményei, 10: 613–624.
- 1965: A káposztalepke (*Pieris brassicae* L.) idegrendszerének makroszkópos anatómiája. – Tudományos közlemények 3: 505–513.
- 1966: A répalepke (*Pieris rapae* L.) idegrendszerének bonctana. - Egeri Tanárképző Főiskola Tudományos Közleményei, 4: 483–489.
- 1968: A barna szemeslepke (*Satyrus semele* L.) idegrendszerének bonctani viszonyai. – Állattani Közlemények, LV 1–4: 141–147.
- 1968: A nagy pávaszem (*Saturnia pyri*) hernyó idegrendszerének anatómiája. – Egeri Tanárképző Főiskola Tudományos Közleményei, 6: 417–429.
- 1970: A galagonyalepke (*Aporia crataegi*) hernyó idegrendszerének anatómiája. – Egeri Tanárképző Főiskola Tudományos Közleményei, 8: 453–467.
- 1972: A közönséges övesbagoly (*Catocala elocata* Esp. Lepidop.) idegrendszerének makroszkópos anatómiája – Acta Fakultatis Paedagogicae Banská Bystrica Seria prirodovedná Biológia a Geológia, 4: 185–208.
- 1973: Az amerikai fehér szövőlepke hernyó (*Hyphantria cunea* Drury.) idegrendszerének anatómiája. – Egeri Tanárképző Főiskola Tudományos Közleményei, 10: 401–411.
- 1974: Adatok a nagy pávaszem (*Saturnia pyri* Schiff.) Lepidop. Attacidae agyának hisztológiai szerkezetéhez. – Acta Academiae Pedagogicae Agriensis Nova Series, 12: 487–492. (Társszerző: Csoknya Mária)

- 1974: A lepkék központi idegrendszerének mikroszkópos fényképezése. – Acta Academiae Pedagogicae Agriensis Nova Series, 12:465–479.
- 1975: Ideganatómiai vizsgálatok a nagy pávaszem (*Saturnia pyri* Schiff.) (Lepidop., Attacidae) központi idegrendszerén. – Egri Tanárképző Főiskola Tudományos Közleményei, 13: 445–453.
- 1978: Az atalanta lepke (*Vanessa atalanta*) idegrendszerének anatómiája. – Egri Tanárképző Főiskola Tudományos Közleményei, 14: 465–472.
- 1979: A *Saturnia pyri* lárvája és imágója központi idegrendszerének összehasonlító anatómiai vizsgálata. – Acta Academiae Pedagogicae Agriensis Nova Series, 15: 431–438.
- 1982: Hazai lepkék feji idegrendszerének összehasonlító anatómiai vizsgálata I. – Acta Academiae Pedagogicae Agriensis Nova Series, 16: 487–489.
- 1984: Hazai lepkék feji idegrendszerének összehasonlító anatómiai vizsgálata II. – Az Egri Ho Si Minh Tanárképző Főiskola Tudományos Közleményei, 17: 719–730.
- 1989: A lepkék idegrendszerének kapcsolata a funkcióval és az életmóddal. – Az Egri Ho Si Minh Tanárképző Főiskola Tudományos Közleményei, 19: 49–57.
- 1991: A lepkék idegrendszerének kapcsolata a funkcióval és az életmóddal. – Egri Tanárképző Főiskola Tudományos Közleményei, 1991. 73–79.

Tantárgypedagógiai témakörben megjelent, itt részletesen nem ismertetett dolgozatai, tanulmányai: A Felsőoktatási Szemle, A Biológia Tanítása, Búvár, Természetvilága, Hevesi művelődés folyóiratokban, szaklapokban jelentek meg.

Kivonatok az országos rendezvényeken, konferenciákon tartott szakmai és tudomány- népszerűsítő előadásáiból

- Planáriák elterjedése a Bükk hegység déli részében. Elhangzott: a Magyar Biológiai Egyesület Debreceni helyi csoportja 1954. február 16.-i ülésén.
- Állathatározásokkal kapcsolatos tapasztalatok az általános- és középiskolai szakköri foglalkozásokon. (dr. Vajon Imrénével közösen tartott előadás) Elhangzott: a Magyar Biológiai Társaság Didaktikai Szekciójának 1969. május 26.-án rendezett 39. szakülésén (ELTE Növényzeti Intézet).
- A biológiai szakköri munka jelentősége és segítése (dr. Vajon Imrénével közösen tartott előadás) Elhangzott: a Magyar Biológiai Társaság Didaktikai Szakosztálya által szervezett országos tantárgy-pedagógiai napokon. (Nyíregyháza, 1972).
- - Művelődésre ösztönző formák az ifjúság biológiai ismeretszerzésében. Elhangzott: a TIT által szervezett Országos Biológus Napokon. (Gyula, 1974).
- A barna szemeslepke (*Satyrus semele* L.) idegrendszerének bonctani viszonyai. Elhangzott a Magyar Biológiai Társaság Állattani Szakosztályának ülésén (Budapest, 1976).
- A biológia 7. kísérleti tankönyv tananyagával kapcsolatos szakmai észrevételek. a Magyar Biológiai Társaság Didaktikai Szakosztálya által szervezett XIX. Országos tantárgy-pedagógiai napokon. (Eger, 1982).
- A biológiai szakkörök helyzete és problémái. Elhangzott: a TIT Természettudományi Stúdiója, a természettudományos szakkörvezetők első országos értekezletén. (Síkfőkút, 1982).
- Zoológiai séta a Bükkben. Elhangzott: a Magyar Biológiai Társaság Állattani Szakosztályának ülésén. (Budapest, 1984).
- Környezet- és természetvédelmi nevelés a megye általános iskoláskorú gyermekei körében. Elhangzott: a HNF Heves megyei Elnökségének környezet- és természetvédelmi munkabizottságában. (Eger, 1985).
- Ember és környezet. Környezetismeret az élővilág és a biológia kapcsolata. Elhangzott az Ember és környezete szabadegyetemi sorozat keretében. (Miskolc, 1986).
- Ötven éves az Állattani Tanszék. Elhangzott: az Eszterházy Károly Főiskola Állattani Tanszékén a Magyar Tudomány Napja alkalmából szervezett tudományos ülésén. (Eger, 1999).
- Emlékezés a diadal napjának 448. évfordulójára. Elhangzott a Fertálymesterek hagyományteremtő ünnepségén. (Eger, Dobó tér, 2000).